
МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІСЕНЬ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВАРІАНТИ ТА МОВНІ ІДЕНТИЧНОСТІ

Зінченко О. З.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-557-0-7>

ВСТУП

Сучасна українська музика є важливим засобом культурного вираження, який не лише розважає, а й формує національну ідентичність, зберігає мовні традиції та адаптує їх до нових соціокультурних умов. В умовах глобалізації та активного впливу інших культур українська музична сцена стала платформою для мовних експериментів, поєднуючи літературну українську мову, діалекти, запозичення та інші лінгвістичні явища. Це свідчить про динамічний розвиток української мови та її адаптацію до сучасних комунікативних викликів.

Нині багато говорять про те, якою має бути українська мова. Фахівці дають поради, як правильно, а як – ні, і, власне, добре роблять, бо це допомагає нам позбавитись від нашого колоніального минулого – суржика й калькування. Але іноді ми чомусь забуваємо, що мова не тільки може, а й повинна бути різною залежно від обставин.

Сучасні українські музиканти активно трансформують народний фольклор у сучасне звучання, щоб представити його слухачам у всій його багатогранності. Фольклор завжди відігравав ключову роль у збереженні національної ідентичності. Українські пісні передавалися з покоління в покоління – їх співали дідусі й бабусі своїм дітям та онукам. Вони слугували не лише розвагою чи супроводом релігійних обрядів, а й несли в собі моральні настанови та правила поведінки. Мова неоднорідна на всій території України і постійно зазнає змін. Одним із джерел її збагачення є діалектизми. У цій роботі я спробувала відслідкувати уживання територіальних діалектизмів у творчості сучасних виконавців етно-музики та визначити їх роль у піснях. А наявність у них діалектизмів влучно передає національний колорит, традиції, звичаї та буття народу. Тому дослідження діалектизмів є

необхідною умовою вивчення самого українського народу, його сучасних особливостей та характеристик.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю вивчення мовної специфіки сучасної української пісенної творчості, оскільки вона є не лише відображенням культурних процесів, а й потужним інструментом міжкультурної комунікації. Аналізуючи мовні особливості пісень, можна простежити, як зберігаються та трансформуються традиційні мовні норми, а також які фактори впливають на мовну ідентичність виконавців та їхніх слухачів.

Метою дослідження є виявлення та систематизація мовних особливостей сучасної української музики, зокрема використання літературної мови, народного мовлення, діалектів, суржику та запозичень, а також визначення їхньої ролі у формуванні культурної ідентичності.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати взаємодію літературної української мови та народного мовлення у піснях сучасних українських гуртів.
2. Дослідити вплив територіальних діалектів на формування стилістичних особливостей музичних творів.
3. Визначити мовні акценти в піснях популярних виконавців та їхній вплив на слухачку аудиторію.
4. Оцінити роль української музики у збереженні та популяризації національних мовних традицій.

Об'єкт дослідження – мовні особливості пісень сучасної української музики як елемент міжкультурної комунікації.

Предмет дослідження – територіальні мовні варіанти, використання діалектизмів, запозичень, а також вплив культурних ідентичностей на формування мовної стилістики у піснях українських гуртів «ДахаБраха», «ROCK-N», «Go-A», «The Dooh», «ДримбаДаДзига» та співачки Аліни Паш, «Один в каное», «Скрябін» та «Антитіла».

Дане дослідження дозволить глибше зрозуміти, як сучасна українська музика впливає на мовну ідентичність, популяризує різноманітність мовних форм і сприяє збереженню національної культурної спадщини.

1. Пісенний жанр у міжкультурній комунікації: літературна мова, народне мовлення та їх взаємодія

Пісенний жанр є важливим засобом міжкультурної комунікації, що дозволяє об'єднувати різні мовні традиції та передавати культурні цінності між поколіннями й народами. Взаємодія літературної мови та народного мовлення у піснях створює динамічний мовний простір, у якому відбувається постійний обмін стилістичними, лексичними та

ритмічними особливостями. Це забезпечує не лише збереження фольклорної спадщини, а й її адаптацію до сучасних умов, що сприяє розвитку культури та мовної різноманітності.

У процесі розвитку пісенного жанру відбувається постійна взаємодія літературної мови та народного мовлення. Це проявляється як у збагаченні літературної мови народними елементами, так і в наближенні фольклорних пісень до літературної традиції через їх адаптацію та запис. Зокрема, багато народних пісень у сучасному виконанні зазнають певної літературної корекції для забезпечення їх доступності широкому загалу.

З іншого боку, літературна мова також запозичує з народного мовлення певні стилістичні елементи, які надають текстам більшої виразності, емоційності та національного колориту. Таке взаємопроникнення сприяє гармонійному поєднанню традиційного та сучасного, забезпечуючи безперервність культурного розвитку.

Пісні є яскравим відображенням народної мови, яку активно використовували в повсякденному житті. Українці здавна мали глибоку любов до співу, тому наша фольклорна спадщина надзвичайно багата. Вона включає твори про людські стосунки, історичні події та захопливі сюжети. При цьому співали тією ж мовою, якою спілкувалися в побуті, що робило мову пісень живою й актуальною для свого часу.

Пісня – це словесно-музичний твір ліричного або ліро-епічного характеру, що вирізняється мелодійністю та створений для виконання співом ¹. Пісня зберігає мову та передає знання про неї майбутнім поколінням. Водночас вона презентує духовно-культурний рівень нації Зокрема сучасникам, світовій спільноті. діалектна лексика у пісенних текстах сучасних українських гуртів відіграє важливу номінативну функцію, виконує стилістичну та образотворчу роль, є одним із засобів передачі колоритності та локалізації подій, засобом типізації мови персонажів, відтворення певних фрагментів навколишньої дійсності, досягнення стилістичної експресії.

Таким чином, пісенний жанр у міжкультурній комунікації є важливим засобом збереження та розвитку української мови. Поєднання літературної мови з народним мовленням у піснях створює унікальне мовне явище, яке відображає ідентичність, історію та культурну самобутність українського народу. Саме завдяки пісням ми можемо не лише насолоджуватися мелодією, а й глибше пізнавати багатогранний світ української мови.

Народне мовлення в пісенному жанрі проявляється передусім у фольклорних творах, де мова є гнучкою, образною та наближеною до живого мовлення громади.

¹Хізова Ю. Словник літературознавчих термінів /Усі українські письменники. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. С. 379.

Мова пісень – це жива народна мова, яка може відрізнитися від літературної. Саме в цьому криється її унікальність, так само як і в переказах, казках та інших фольклорних творах. Народні пісні, балади, частівки, коломийки та інші жанри відображають особливості діалектів, використання просторіччя, архаїчних та регіональних лексем.

У фольклорних піснях часто зустрічаються стилістичні прийоми, такі як повтори, паралелізми, варіативність рим та ритму. Завдяки цьому вони не лише легко запам'ятовуються, а й зберігають елементи давньої мовної традиції, передаючи її наступним поколінням. Крім того, пісні, побудовані на основі народного мовлення, можуть виконувати роль діалектного маркера та виражати регіональну ідентичність. У сучасному музичному просторі пісенний жанр є носієм автентичності, оскільки вбирає в себе мовні особливості певного етнорегіону, а також розвивається через інтеграцію елементів різних мовних традицій. Це збагачує українську музичну культуру та дозволяє зберігати унікальні мовні риси в умовах глобалізації. Завдяки поєднанню літературної мови з народним мовленням пісня продовжує виконувати не лише розважальну, а й культурно-історичну функцію, підтримуючи живий зв'язок між минулим і сучасністю. Тут найповніше реалізуються евфонічні можливості мови, її ритмомелодика тощо². Визначальним є суб'єктивізм розуміння та відображення (індивідуальне світобачення, світовідчуття і, відповідно, світовідтворення автора спрямоване на індивідуальне світосприйняття та інтелект читача)³.

Пісенний жанр відіграє важливу роль у міжкультурній комунікації, оскільки поєднує літературну мову та народне мовлення, створюючи простір для взаємодії різних культурних традицій. Літературна мова, закріплена в офіційних текстах і авторській творчості, додає пісням структурованості та нормативності, тоді як народне мовлення вносить у них емоційну виразність, діалектні особливості та автентичність.

Взаємодія цих двох елементів у пісенному жанрі забезпечує не лише збереження мовних традицій, а й їх адаптацію до нових суспільних умов. Завдяки цьому пісня стає потужним засобом передачі національної ідентичності, історичної пам'яті та культурного досвіду між поколіннями й народами.

Таким чином, пісенний жанр виступає своєрідним мостом між літературною нормою та живою мовою, що сприяє міжкультурному діалогу та взаємозбагаченню мовно-культурних традицій.

² Пономарів О. Стилістика сучасної української мови. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2000, 3-тє видання. С. 14.

³ Мова українських пісень «Один в каное». URL: <https://vseosvita.ua/library/mova-ukrainskih-pisen-odin-v-kanoe-181210.html>

2. Територіальні діалекти України в сучасній музиці: північне, південно-західне та південно-східне наріччя

Українська мова включає в себе численні місцеві говірки, які, об'єднуючись за спільними ознаками, утворюють говори (діалекти), а ці говори об'єднуються в більші або менші діалектні групи (піднаріччя та наріччя).

Діалекти стають не просто засобом мовного вираження, а й частиною ідентичності, допомагаючи передавати унікальність регіонів через музику. Ця різноманітність проявляється і в пісенній традиції, де збереження регіональних мовних особливостей сприяє передачі локального колориту. Народні пісні можуть містити характерні фонетичні, лексичні та граматичні особливості певної території, що робить їх важливими джерелами для дослідження мовних діалектів. Територіальні діалекти України дедалі частіше стають частиною сучасної музики, збагачуючи звучання пісень автентичними мовними особливостями.

Фольклорні твори є свідченням історичних змін у мові, відображають розвиток суспільства, його культурні та соціальні процеси. У народних піснях можна знайти архаїчні мовні форми, які вже вийшли з ужитку в сучасній літературній мові, але збереглися у традиційному співі.

З іншого боку, сучасні авторські пісні часто використовують діалектну лексику для створення особливого емоційного забарвлення текстів. Це є способом збереження мовного різноманіття та популяризації регіональних мовних особливостей серед широкої аудиторії. Гурти, такі як "Один в каное", "Курбаси", "ДахаБраха", активно застосовують діалектну лексику у своїх піснях, що дозволяє не лише передати атмосферу певної місцевості, а й зберегти мовне багатство народу.

Діалект – це один з видів мовної варіації, що відрізняється від літературної мови за своїми лексичними, граматичними та фонетичними особливостями. Хоча діалект може використовуватися у мовленні будь-якої соціальної групи, найчастіше його пов'язують саме з територією та національною культурою.

Жива розмовна мова має деякі територіальні відмінності – у вимові звуків, у наголошуванні, у словозмінюванні, у вживанні слів. Відповідно до цього розрізняють три групи територіальних наріч (діалектів): північну, південно-західну й південно-східну.

1. Північні діалекти охоплюють більшу частину Волинської, Ровенської і Житомирської областей, частину Київської і Сумської та всю Чернігівську область. Тут твердо вимовляють звуки р і ц (радно, куру, хлопец), уживають двозвуки цо, це, ці, іє (вуоз, вуез, вуіз, лієс), на місці звука а після м'яких часто виступає є (дєсєть, житє, насінє),

побутують такі форми прикметників, як зелена, зелени. Вживаються такі діалектні слова, як товар (худоба), оболон (хмара), обливень (ожеледь), кияхи (кукурудза), хавкати (позіхати).

2. Південно-західні діалекти поширені на території Вінницької, Хмельницької, Тернопільської, Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької і Закарпатської областей, захоплюють північ Миколаївської та Одеської і південь Волинської, Рівенської та Житомирської областей. Тут замість літературних форм зоря, життя, насіння, голова, криниця вимовляють зор'я або зора, жите, насіне, гулува, керниця. Трапляються такі форми слів, як мнов, руков (мною, рукою), тя, мі (тебе, мені), пішлам, ходилисьмо (я пішла, ми ходили), буду робив (буду робити) тощо. Є чимало діалектизмів, наприклад: вуйко (дядько), вивірка (білка), крумплі (картопля), тайстра (торба), пантрувати (стежити), жеб (кишеня), шваблики (сірники), парадички (помідори).

3. Південно-східні діалекти займають решту території України. Вони лягли в основу української літературної мови. Проте й тут є свої місцеві особливості. Наприклад, трапляються такі діалектні форми дієслів, як носю, ходю, робе, співа, питать тощо. Бувають слова, яких немає в літературній мові: жалива (кропива), бовдур (димар), вагани (ночви), желіпати (кричати), бокасувати (ходити боком).

Слова, що є характерними для вживання на певній території, називають **діалектизмами**. Найпоширенішими і найбільш вивченими є діалектизми заходу України.

Діалектизми поділяються на три категорії:

- лексичні – це слова, що в літературній мові мають інші відповідники (наприклад, «мешти» – «черевики», «кульчики» – «сережки», «бульба» – «картопля» тощо);

- семантичні – загальноновживані слова, які в певному діалекті мають інше значення (наприклад, «душа» – м'якуш кавуна, «байка» – щось незначне);

- етнографічні – назви предметів побуту, їжі, одягу, музичних інструментів чи міфічних істот, що використовуються тільки в певному регіоні (наприклад, «каптур» – очіпок, «капусняк» – суп з капусти, «колиба» – хатинка лісоруба, «трембіта», «мавка» – лісова русалка).

У творчості багатьох сучасних музикантів використовуються різні діалекти, що додають особливого колориту їхнім пісням. Ось приклад використання діалектів у творчості гурту «ДахаБраха».

Північне наріччя у піснях гурту ДахаБраха

«ДахаБраха» – київський музичний гурт, заснований Владиславом Троїцьким, театральним режисером і керівником Центру сучасного

мистецтва "Дах". Назва гурту походить від староукраїнських слів «давати» та «брати».

Гурт сформувався на початку 2000-х у атмосфері театру «Дах», залучаючи молодих фольклористів та музикантів. Склад колективу: один чоловік, Марко Галаневич, та три жінки: Олена Цибульська, Ірина Коваленко та Ніна Гаренецька.

З 2004 року «ДахаБраха» активно виступає на фестивалях етнічної музики та бере участь у виставах театру «Дах». Музичний стиль гурту вони самі визначають як «етно-хаос», що відображає «хаотичне» поєднання різних етнічних елементів. Співаки використовують українські народні пісні, багато з яких вони записали під час фольклорних експедицій по різних регіонах України, особливо центральних.

Українські пісні виконуються в автентичній манері, в поєднанні з широким спектром ударних інструментів, переважно азійського походження, таких як індійські табла, буддійський гонг, маракаси, російські трещотки, а також віолончелі.

В одному з інтерв'ю вокаліст гурту Марко Галаневич зазначив: «Наша музика не є чистою автентикою. Вона є синтезом, експериментом, творчістю. ... Ми співаємо пісні, яким може бути більше тисячі років. Є архаїзми, є діалектизми, ну й сама манера співу автентична, важка для сприйняття. Тому нашу музику розуміють далеко не всі. Але ми з цього приводу не переживаємо. Самі слухаємо багато музики з інших країн та культур: африканську, японську тощо».

Діалектизми в піснях гурту «ДахаБраха»:

1) Уживання підсилювальної частки «да», характерне для говорів північного наріччя пом'якшення приголосних звуків (маті – мати, зятєм – зятєм)

Ой, летів же сизий голуб

Да вдарився крилечками,

Чи тут моя голубочка, чи немає?

2) Уживання нестягнених форм прикметників жіночого роду:

Ох, доле ж моя, доле,

Да чом ти не **такая**?

Ох, да чом ти не такая,

Ох, як доля **людская**?

3) Уживання двозвука **іе** в наголошеному складі, тверда вимова звука **р**:

Ой, а ми були й у великому **лієсі**,

Нарадили Куста із **зельоного кльону**».

Й уберемо Куста, як зельоной кльон.

А ми поведемо Куста до пана й на покой.

Ой ми були й у великому лісі,
Нарядили Куста, як зельоного кльон(а)

(Про звичай обходити на Трійцю двори односельців із Кустом (кушем)– убраною з ніг до голови в зелень дівчиною, адже велика кількість зелені в завітчанні й справді нагадувала куш).

Також тут ужито прикметник «зельоной» – фонетичний варіант звичного для нас прикметника «зелений», де маємо пом'якшений звук «з» перед «е», а у слові «кльон» бачимо діалектно м'який «л» – «л'» (клен – кльон – кльпъ).

4) Уживання давньої форми орудного відмінка та фонетичного варіанту слова, який з'явився внаслідок контакту з білоруською мовою, що є характерним для північного наріччя: «бязить» – «бязиць»:

Шо з-под дуба да з-под кореня,

Шо з-под дуба да з-под кореня,

Там вода ручайом бязить.

«Шо» – це давній елемент мови, поширений на всій території України, слово, яке розуміють та вживають усюди. Фонетичний варіант слова «що», закорінений ще в праслов'янській мові. Слово «що» розвинулося з давньоукраїнського слова «чъто». Це виглядало так: чъто – што – ш'ш'о – шчо. А ось «шо» стало або наступним етапом, бо відбулося спрощення: шчо – шо, або ш'ш'о – недорозвинулося й утратило м'якість.

«З-под» тут є прикладом залишку давнього о*, тоді як в літературній мові він розвинувся в звук [і] (з-під– з-под)

5) Уживання збережених в північному говорі праслов'янських форм («пойшов» – «пішов»), використання -ть– у дієслові замість літературного -ти-, слів зі збереженою праслов'янською фонетикою, характерною та рідковживаною формою орудного відмінка, які утворились внаслідок редукції голосного звука («доброю» – «доброй»).

Сам пойшов плясать,

Наплясався, наігрався,

З доброй волей розпрощався»

Скочив на крильцо

Вдарив у кольцо.

«Плясать» – це слово походить з праслов'янської та означає «танцювати; радіти».

«Крильцо» – це ганок (вхід до будинку, зовнішня прибудова, часто крита).

6) Уживання конструкцій з «ік», «к», як альтернативи звичному літературному «до».

Сама й заблудила,

Ой да приблудила

К зельоному гаю.

Південно-західне наріччя у піснях Аліни Паш та гурту «Rock-N»

Аліна Паш – українська співачка, реперка, фіналістка шостого сезону шоу «Х-Фактор». До початку сольної кар'єри була бек-вокалісткою в естрадних співаків, зокрема гурту "СКАЙ" і співачки Ірини Білик. Співпрацювала з ТНМК, Тіною Кароль, репером Ярмаком, з яким записала спільний трек колядки "Добрий вечір".

У квітні 2018 року вийшов дебютний кліп Аліни Паш «Bitanga», а в січні 2022 року співачка перемогла в міжнародній премії для молодих артистів – Music Moves Europe Awards 2022.

У своїй творчості Аліна Паш поєднує закарпатський фолк з репом, електронною музикою та джазом. Вона єдина на великій сцені, хто співає закарпатським діалектом.

Діалектизми в піснях Аліни Паш:

1) Уживання давніх скорочених форм займенників («ня» – «меня» – «мене»), слів, у яких відбувся процес випадіння складу із середини слова, – явище гаплогії («сьодні»), а також слів праслов'янського походження («студена» – «studъ») У літературній мові це слово збереглося в словосполученні «студена вода».

Айно, пустіть ня, Я сьодні тусую,

Ніч не студена і Я не мала

Чуєш пустіть ня або

Я піду із оболо-оболо-оболока.

«Айно» – ствердна частка «так», що є скороченням від словосполучення «а іно так» (а тільки так).

«Оболок» – слово праслов'янського походження, що означає «вікно».

2) Уживання застарілих форм займенників, «законсервованих в часі» («ми» – «мені») та семантичних діалектизмів («брати» у цьому випадку означає «рвати»)

Андрій-Андрію,

Конопельки сію,

Дай ми, Боже, знати, із ким їх буду брати.

3) Уживання зворотної частинки «ся» перед дієсловом, котра в літературній мові зараз стоїть у кінці слова («не боїшся» – «ся не боїш», «освічуся» – «ся освічу»), лексичних діалектизмів («не мерегуй» – «не дратуйся», «лигінь» – фонетичний варіант слова «легінь» – «хлопець, парубок»), а також слів, що походять від праслов'янської основи («бавити» – «baviti»(говорити) – «гратися, забавлятися»).

Як ти ся не боїш – бери за руку мене

Я ти ся освічу своїм теплим променем**

Не мерегуй, лигіню, бавити з вогнем

Не вчинюся я у одну із тих злих МорЕн.

«Вчинитися» – це багатозначне слово, тут вжито в значенні «зробитися, стати».

Морена (Мара, Марена) – у слов'янській міфології богиня смерті та вічної ночі й холоду.

«**Rock-H**» або «**Рокаш**» – український рок-гурт із Мукачева, Закарпаття. Півфіналіст проєкту «Свіжа кров» на телеканалі М1, лауреат фестивалю «Червона рута».

Гурт був заснуваний восени 2008 року. Учасниками гурту є композитор і клавішник Віктор Янцо, аранжувальник, саунд-продюсер та гітарист Ігор Рибар і бас-гітарист Владислав Воробець. Вокалістом був Ондраш Тазінгер, ударником – Василь Логойда. Перший концерт гурту відбувся на центральній площі м. Мукачева 25 травня 2009 року. Улітку 2009 року новим вокалістом гурту став Іштван Халус.

Свій стиль називають «Subcarpathian rock» (підкарпатський рок) за історичною назвою території Підкарпатська Русь, звідки походить гурт. Більшість пісень гурту – закарпатською говіркою, самі музиканти називають його «русинська бесіда». На початку творчих пошуків були також пісні літературною українською, англійською та французькою мовами, але з 2011 року вони не входять до концертного репертуару гурту.

Назву гурту запропонував Ігор Рибар. Слово «Рокаш» (угор. rakás) закарпатською говіркою означає «гурт», «купу», «спільноту» і, разом з тим, має корінь «рок», позначаючи стиль музики колективу.

Діалектизми в піснях гурту «Rock-H»:

1) Уживання зворотної частинки «ся», що стоїть перед дієсловом («ся люблю»), лексичних діалектизмів («бокор» – «пліт»), вказівного займенника «тоті» (літературна форма «оті»), закінчення -ом у Д.в. множини, що є однією з основних рис говору («дітьом»).

Я **ся люблю** напивати, я **ся люблю** бити, бити,

А **ко** буде з Синевира **бокори тоті** возити,

З Синевира до Рахова є що бокор вести, вести

Я заробив мало хліба, є що **дітьом** моїм нести.

Тут «ко», ймовірно, є фонетичною формою займенника «хто», що утворилася внаслідок випадіння літери «т» зі слова «кто».

2) Уживання лексичних діалектизмів («заяла» – «погнала пасти череду») слів з характерними для цієї території зменшено-пестливого суфікса -ойк– («ягнятойка»), збереженої в говорі старослов'янської форми займенника («она» -«вона»), дієприслівника, утворений від діалектного слова «глядати», що має значення «шукати», просторічних форм присвійних займенників («свогого»), слів праслов'янського походження («стрітила» – зустріти кого-небудь).

Ой, **заяла** дівчинонька **ягнятойка** в поле,

Загубила баранятко, гірка ж моя доле...
Ішла **он** **глядаючи** баранця **свогого**
Тай **стрітила** в темнім лісі попа молодого...
Варто зазначити, що гурт «ДахаБраха» також використовує північно-західний діалект у своїх піснях, наприклад:

Оставайтесь, ягудойки, в бору,
Бо я **еду** й **заранейка** до дому.
Ой гукну я, нехай ліс почує,
Нехай мати **вечеройку** готує.

Слово «ягудойки» ілюструє рису, яку називають «уканням»: вживання [у] замість ненаголошеного [о] (молоко – мулуко, нога – нуга). Також у ньому відсутнє звичне чергування [о] з [і] (ягода – ягідки).

У слові еду – чергування [і] з [е] (іду – еду).

Слово «заранейка» містить у собі особливий суфікс -ейк- зі зменшувально-пестливим відтінком, але тут додається ще й пом'якшення [н] – [н'] (заранейка – заранейка).

Слова «ягудойки» та «вечеройку» містять притаманний закарпатському говору зменшено-пестливий суфікс -ойк-.

«Оставайтесь» тут ужито в значенні «залишайтесь».

Південно-східне наріччя у піснях «Go-A», «The Doох», «ДримбаДаДзига».

Південно-східний діалект представлений у піснях гуртів «Go-A», «The Doох», «ДримбаДаДзига».

Go-A – один з найбільш незвичайних українських колективів. Музиканти виконують пісні в новому стилі – електро-фольк. Гурт зміг об'єднати в одній музичній композиції українські етнічні мотиви, флейту, сучасне грубе техно і навіть африканські барабани. Усе разом звучить дуже ново і вкрай незвично. Тому й не дивно, що в 2020 році гурт переміг у відбірковому турі та представляв конкурсі Євробачення.

В репертуарі Go-A народні пісні та композиції українською мовою, тільки в зміненому під сучасні ритми звучання. Пісня «Веснянка» стала абсолютним лідером і майже 2 місяці стояла на першому місці в музичному хіт-параді.

Приклад діалектизмів у пісні Go-A:

Уживання збереженої давньої граматичної форми «до/на його».
Жаль мені на козака,
Жаль мені на **його**,
Розтоптала черевички,
Ходячи до **його**!

У літературній мові ми говоримо «жаль мені на нього» та «ходячи до нього». Звук «н» з'явився в праслов'янський період (къп ѣтеи (к єму -до його) – къ пѣтеи (к нему – до нього)).

The Doox – український гурт, що створює сучасну музику з елементами традиційної пісні та етно-року. Поєднання різних технік автентичного співу, етнічних духових інструментів, драйву гітари та басових рифів, клавішних і ударних формують нове, інколи неочікуване звучання. Музиканти «The Doox» обробляють старовинний український фольклор і різні етнічні мелодії із усього світу, додаючи до них сучасні електро– та рок-мотиви. Аранжування гурту «The Doox» охоплює пісні з усіх куточків України: Рівненщини, Київщини, Полтавщини, Вінниччини, Волині та Карпат. Особливістю гурту є поєднання жіночого та чоловічого голосів, наближених до традиційної манери співу.

Приклад діалектизмів у пісні The Doox:

Уживання збереженого давнього звуку «о*» на тому місці, де в сучасній українській мові маємо «і» («бор» – «бір», «двор» – «двір»), а також нестягненої форми прикметника («молода» – «молодая»).

Проведу я русалочки Аж у сірий **бор**, Сама вернусь **молодая**

Аж до батька в **двор**.

Це зразок русальних обрядових пісень. Їх співали наприкінці Русального тижня, коли русалок проводжали «додому», щоб вони не шкодили людям та їхньому господарству.

ДримбаДаДзига – український етно-рок гурт, заснований у 2006 році в місті Київ. Творчість гурту поєднує багато стилів та напрямів музики, зокрема етнічні мотиви, рок, панк, хардкор та інші. Метою гурту є відтворення та розповсюдження української музичної культури. Гармонійно переплетені між собою етнічні та сучасні музичні напрями у їхніх піснях роблять їх прогресивними та сприятливими для слухачів з різними вподобаннями й смаками.

Приклад діалектизмів у пісні гурту «ДримбаДаДзига»:

Уживання «хв» на місці «ф» у слові «офіцер», нестягненої форми прикметника («шовкове» – «шовковее»), лексичних діалектизмів («платтям» тут означає білизну, у яку загортають немовлят).

хвіцера любила

ота вдова молода

Породила два сина

І Ванюшу й Василя

шовковее сповила

Білим **платтям** завила.

Також південно-східне наріччя представлено і в творчості вже відомого нам гурту «ДахаБраха»:

Уживання лексичних синонімів і давніх форм слів, що утворилися з праслов'янської.

«Калино, малино луговая,

Навпроти **сонейка** ти стояла,

Ой вийду я...

Дочекайся... **Дожди...**»

«Сонейко» –діалектний варіант слова «сонечко». Утворився від слова «сонце» завдяки суфіксу -ейк-, котрий надає йому зменшено-пестиливого відтінку.

Слово «дожди» дуже давнього походження, утворене від праслов'янського слова «žьdati», має значення «чекати».

Музика впродовж усіх часів, незважаючи на зміну історичних епох та подій, йшла пліч-о-пліч із живою мовою, тому й зараз Тому дотепер музичне мистецтво має важливе значення у відродженні української мови, популяризації нашої національної культури не тільки в Україні, а й у всьому світі.

Використання територіальних діалектів у сучасній українській музиці свідчить про глибокий зв'язок виконавців із регіональною культурою та історією. Пісні, створені з урахуванням діалектних особливостей, не лише зберігають автентичність мовлення, а й роблять музику більш виразною та колоритною.

Північне наріччя додає пісням архаїчного та народного звучання, південно-західне – м'якість і мелодійність, а південно-східне – енергійність і своєрідний колорит, що формувався під впливом багатьох культур. Використання цих мовних особливостей у музиці допомагає не лише зберігати, а й популяризувати діалекти серед молоді та ширшої аудиторії.

Таким чином, діалекти в сучасній музиці – це не лише засіб художнього вираження. Територіальні діалекти України в сучасній музиці є важливим елементом культурної ідентичності, що передає унікальність кожного регіону через мовні особливості. Північне, південно-західне та південно-східне наріччя зберігають свій колорит у пісенній творчості, зокрема через використання діалектних форм у музиці. У піснях сучасних українських гуртів, таких як «ДахаБраха», «Аліна Паш» та «Rock-N», діалекти виступають не тільки як мовний феномен, але й як інструмент для створення емоційного забарвлення, яке дозволяє слухачеві зануритися у атмосферу конкретної місцевості та культурної спадщини.

Північні діалекти виявляються через специфічні фонетичні та граматичні особливості, такі як тверда вимова звуків і використання архаїчних форм, що характерні для Чернігівщини, Київщини та Сумщини. Південно-західні діалекти, поширені на території Львівщини, Закарпаття та Івано-Франківщини, вирізняються такими особливостями, як збереження старовинних форм слів і виразів, характерних для говірок Галичини. Південно-східні діалекти, що становлять основу літературної української мови, також зберігають місцеві відмінності, що дозволяє їм

відрізнятися від стандарту, хоча і є базою для сучасного літературного мовлення.

У сучасній музиці ці діалекти створюють особливий колорит, що передає дух регіональних традицій, а їх використання сприяє збереженню і популяризації локальних мовних особливостей. Це робить музичні твори більш автентичними та глибокими, а також дозволяє слухачам краще розуміти і відчувати культурну спадщину України через музику.

3. Мовні акценти сучасних українських гуртів: культурні впливи та мовна ідентичність

Мовні акценти в музиці відіграють ключову роль у формуванні культурної ідентичності. Використання діалектів, суржику чи запозичень не лише робить українську музичну сцену різноманітною, а й допомагає популяризувати рідну мову серед молоді та міжнародної аудиторії. З огляду на сучасні тенденції, можна очікувати подальше збагачення української музики завдяки мовним експериментам та зростанню інтересу до власних культурних коренів.

Сучасні українські гурти активно експериментують з мовними формами, включаючи діалекти, суржик та іноземні запозичення, що відображає культурні впливи та регіональні особливості. Мовне розмаїття в українській музиці охоплює використання як літературної української мови, так і діалектів, суржику чи запозичених елементів, що створює унікальні стилістичні особливості кожного гурту. Мовні особливості українських гуртів часто відображають регіональні та історичні контексти, формуючи їхній неповторний музичний стиль. Західна Україна вирізняється значним впливом фольклору, м'якою вимовою та вживанням архаїчних слів, східні та південні регіони характеризуються використанням суржику й місцевих говірок, тоді як Київ і центральна Україна демонструють більш стандартну мову з акцентом на літературність. Важливу роль у поширенні української мови в музиці відіграють мовна політика та суспільні зміни. Після Революції Гідності та в умовах війни з Росією українська мова стала ключовим елементом національної самоідентифікації, що сприяло активному переходу багатьох гуртів на україномовний репертуар і зміцненню мовного простору країни. Мовні акценти в музиці відіграють ключову роль у формуванні культурної ідентичності. Використання діалектів, суржику чи запозичень не лише робить українську музичну сцену різноманітною, а й допомагає популяризувати рідну мову серед молоді та міжнародної аудиторії. З огляду на сучасні тенденції, можна очікувати подальше збагачення української музики завдяки мовним експериментам та зростанню інтересу до власних культурних коренів.

«Один в каное» – український інді-гурт зі Львова, який був заснований у 2010 році. Ідея створення колективу належала одному з ініціаторів, який зібрав групу з 7-8 людей, які раніше не були знайомі між собою. Спочатку гурт грав різноманітну музику, а в складі колективу було троє солістів. Варто зазначити, що жоден з учасників не мав професійної музичної освіти. Протягом року склад колективу змінювався, поки Ірина Швайдак та гітарист Устим Похмурський не вирішили продовжити разом. Згодом до них приєдналась Олена Давиденко, що сформувало нинішній склад «Один в каное».

Гурт активно гастролював та брав участь у фестивалях. У 2012 році вони перемогли в конкурсі Metro On Stage, після чого виступили на Поклонній горі разом із переможцями з інших країн. Попри зростаючу популярність, до 2015 року учасники гурту також займалися іншими професійними справами. Колектив не має продюсера або організаційної команди – всі організаційні питання вирішують самі музиканти. У 2016 році вийшов їх перший студійний альбом, що отримав назву гурту, і включав 25 пісень. Запис альбому був здійснений у Дніпропетровську. Після цього гурт провів Всеукраїнський тур, відвідавши майже всі обласні центри України (окрім Криму, Донецька та Луганська). Під час туру змінився склад гурту: перкусіоністку Олену Давиденко замінив Ігор Дзіковський⁴.

Назва гурту з'явилася випадково. Ірина, читаючи матеріал про індіанців в Інтернеті, натрапила на одне з їхніх імен – «Вікенінніш». У перекладі українською воно означало «Один в каное», що дуже сподобалося Ірині, і вона вирішила використати це для назви колективу. Логотип гурту має форму шестипелюсткової квітки, що є натхненим характерною формою резонаторних отворів традиційної української бандури. Водночас кожна пелюстка також є символом човна⁵.

На даний момент до складу гурту входять такі музиканти: Ірина Швайдак – вокал; Устим Похмурський – гітара; Ігор Дзіковський – перкусія. Колишнім учасником була Олена Давиденко, яка виконувала партію перкусії.⁶

Мовні особливості пісень гурту «Один в каное» виражаються через використання слів іншомовного походження, просторічної лексики, жаргонізмів, росіянізмів та англіцизмів. Відзначимо, що в піснях часто зустрічаються слова, що походять з інших мов. Наприклад, «факіри» (від арабського слова) – мусульманські чернеці, які займаються жебракуванням, або «бас» (з італійської мови) – найнижчий чоловічий голос, що асоціюється з джазовим стилем музики. Також є слово

⁴ Один в каное. Тексти пісень. URL: <https://pisni.ua/odin-v-kanoye>

⁵ Там же;

⁶ Там же.

«курсив» (з латинської мови), яке позначає похилий шрифт, а «шосе» (з французької) означає тверду автомобільну дорогу. Інші приклади включають «бармен» (з англійської), що позначає власника бару, і «румба» (з іспанської) – бальний танець, а також «синдром» (з французької) – сукупність симптомів, характерних для певного захворювання. Використовуються й інші слова іншомовного походження, такі як «тандем», «факт», «крекер», «гуру», «мокко», що додають текстам міжнародного звучання.

Просторічна лексика теж є невід'ємною частиною пісень гурту, зокрема: «паде» замість «впаде», «шо» замість «що», «хтіла» замість «хотіла», «тре» замість «треба», «відки» замість «звідки». Ці форми використовуються для надання текстам більш неформального і народного звучання.

Жаргонізми також присутні в піснях, наприклад: «вткати в ноут» або «стану сама в собі двірником», що робить мову ще більш розмовною та сучасною.

Крім того, в текстах можна почути росіянізми, зокрема: «зачім» замість «навіщо», «іменно» замість «саме», «тапочки» замість «капці», «спонтанне» замість «неочікуване», «мільярди» замість «мільярди». Ці елементи підкреслюють вплив російської мови на творчість гурту.

Англіцизми також мають місце в піснях, наприклад: «Stop» замість «стоп» або «тру» замість «справжній», що є частиною глобалізації мови та використання сучасної молодіжної термінології.

Загалом, мовні особливості пісень гурту «Один в каное» включають широкий спектр лексичних і граматичних елементів, які створюють унікальний стиль виконання та передають певний настрій і атмосферу їхніх творів.

Автор використовує у своїх піснях стилістичні помилки, зокрема міфологічні. У пісні «Прекрасний оповідач» присутнє слово «бач» (Бач, бач, я просто прекрасний оповідач!), хоча правильна форма дієслова «бачити» – «бачиш». У текстах також спостерігаються помилки у формуванні дієслів наказового способу, наприклад: «Давай зіграєм в добру гру», хоча правильно буде «зіграємо». Крім того, зустрічаються помилки в узгодженні іменника з числівником, наприклад: «Моїх два зуба мудрості», хоча правильно сказати «два зуби».

Серед орфоепічних помилок переважає нагол на першому складі, що є наслідком впливу польської мови. Наприклад, можна почути «твоя» замість «твоя», «було» замість «було», «люблю» замість «люблю», «збулося» замість «збулося», «вірші» замість «вірші», «спиною» замість «спиною».

Мовлення пісень сучасного львівського гурту «Один в каное» відзначається особливими лексичними, орфоепічними та стилістичними

рисами, що включають вживання слів іншомовного походження, просторіччя, жаргонізмів і росіянізмів. Також у текстах гурту спостерігаються порушення граматичних норм, зокрема при утворенні форм дієслів і узгодженні іменників. Проте стильова оригінальність їхніх пісень є ефективною та цікавою, тому гурт має право на визнання не лише в Україні, але й за її межами.

Гурт «Антитіла» був створений у 2008 році, і його фронтменом є Тарас Тополя. З того часу колектив здобув багато нагород і визнання в Україні та за кордоном, включаючи гран-прі фестивалю «Перлини сезону» та премію «Непопса». Гурт став популярним завдяки поєднанню сучасного молодіжного звучання з українським мелосом. У 2009 році «Антитіла» потрапили до списку номінантів «MTV ЕМА», а в 2010 році вирушили у європейський тур. 2011 року вони презентували другий альбом, а в 2012–2013 роках стали хітмейкерами завдяки пісням «І всю ніч» та «Невидимка».

В січні 2015 виходить кліп на пісню «Завжди моя», який присвячений Україні та її захисникам⁷.

Мовні особливості пісень гурту «Антитіла» характеризуються використанням фраз англійською мовою, слів іншомовного походження, неологізмів та сленгу. Наприклад, у текстах зустрічаються англійські вирази, такі як «Hello! Це новий світанок», «Stand up! Виринає світло», та «В кінці сценарію happy end». Крім того, часто використовуються слова іншомовного походження: «фінал» (з італійської) – кінець якоїсь події, «старт» (з англійської) – місце початку змагань або руху, «символ» (з грецької) – умовне позначення, «стоп» (з англійської) – команда зупинитися, «марафон» (з англійської) – змагання на дистанцію, «мінор» (з італійської) – сумний настрій, «варіант» (з латинської) – різновид чогось, «дежавю» (з французької) – ілюзія знайомства з новим місцем чи ситуацією, «пауза» (з латинської) – перерва або зупинка.

Також пісні гурту включають неологізми, як от: «Це Lego», «селфі з кратерів на Марсі», «новина у Insta», «стартап на мільйон абонентів», що додають сучасного звучання. Використання сленгу також є важливою частиною їхніх текстів, де фрази типу «Я злажав», «Немає фейків», «Топ-менеджери Apple», «шазамимо пісні», «новий світ тестить», «найкращий стрім» стають частиною мовного образу.

Таким чином, пісні гурту «Антитіла» відображають сучасне мовлення українців, особливо з Центральної України, де в поєднанні з загальноновживаною лексикою активно використовуються слова іншомовного походження, англійські вирази, неологізми та сленг, що надає їхній музиці актуальності та енергії.

⁷ Антитіла. Тексти пісень. URL: <https://pisni.ua/antytyla>

Учасники майбутнього гурту «Скрябін» – Андрій Кузьменко (Кузьма), Сергій Гера (Шура), Ростислав Домішевський (Рой, Ростик) і Олександр Скрябін та Ігор Яцишин – влітку 1989 р. працювали в різних групах на студії "Спати" у Новояворівську. Усіх їх разом звела випадковість: інші учасники роз'їхалися (когось забрали в армію, хтось поїхав вчитися) і майбутні артисти гурту, залишившись на самоті, спонтанно вирішили записати пісню, і їм це вдалося: згодом у світ виходить альбом "Чуєш Біль". У 1989 р. збірна команда студії "Спати" під назвою "Сидіння Разом" їде на перший авангардний фестиваль "Вивих" у Львові⁸.

Назва "Скрябін" з'являється 6 липня 1989 р.: Зайковський, збираючись відіслати кліп на авангардний фестиваль у Москву, "резонно запитав, як це все назвати в титрах?", у той момент із ними в студії не було саме Скрябіна, тому учасники гурту вирішили "підставити" його і назвали групу його прізвищем⁹.

Протягом 1995 р. "Скрябін" бере участь у багатьох фестивалях та акціях ("Мелодія'95" – перше місце за пісню "Птахи"; "Нові зірки старого року" – друге місце; "Вітер зі сходу"; "Музичний сендвіч"; "Марія"; "Berlin Independence Day"; "Попсо Франко"; "Донецьк запрошує друзів"; "Форум для діаспори з Канади"; "Таврійські Ігри-1995"; "Музиканти проти наркоманії й алкоголізму") та дає багато концертів. 1 січня 1996 р. гурт підписує контракт зі студією "Nova". Як результат – у світ виходить альбом "Казки" та кліп "Train", який займає перші місця в хіт-параді "Територія А". Юрій Нікітін та дирекція "Території А" постійно тиснуть на "Скрябінців", намагаючись змінити музичну політику групи згідно зі своїми смаками й поглядами¹⁰.

14 грудня 1997 р. в Києві відбувся концерт "Пісня Року", де "Скрябін" перемагає у номінації "Краща альтернативна група року". У серпні 1998 р. Скрябін знову бере участь в "Таврійських Іграх" та висувається одразу в 7 номінаціях (рекорд фестивалю). 16 грудня 1998 р. на церемонії нагородження «Золотої Жар-Птиці» гурт визнано, як «Краща поп-група»¹¹.

Під час Помаранчевої революції учасники Скрябіна підтримували різні політичні сили, фактично через це склад Скрябіна був перекреслений і почалася нова ера в історії гурту. Кузьма починає творити кардинально іншу музику. Утверджується новий постійний склад гурту: Кузьма (вокал, музика, тексти), Зволінський Олексій (гітара, аранжування), Сухоносів Костя (клавіші, аранжування), Глітін

⁸ Скрябін – пісні і біографія. URL: <https://www.pisni.org.ua/persons/175.html>

⁹ Там же;

¹⁰ Скрябін – пісні і біографія. URL: <https://www.pisni.org.ua/persons/175.html>

¹¹ Там же;

Костя (бас гітара), Колісниченко Вадим (барабани), згодом і Олена Розумна (бек-вокал)¹².

Мовні особливості пісень гурту виявляються через використання неологізмів, росіянізмів, просторічної лексики та жаргонізмів. Наприклад, у піснях часто зустрічаються неологізми, такі як «Ти пишеш смс», «Твій меседж – то завжди ті самі три слова» і «В житті неважливий сигнал GPS», що надає текстам сучасного звучання.

Щодо росіянізмів, в піснях можна почути такі фрази, як «Сльози по клавішах, в коридорі – бутилки», де «бутилки» замінює українське «пляшки», «Зима вже замучила, всі шапки нахлобучили» – тут «шапки» замінює «капелюхи», «...три зупинки чуть не вмер» – «чуть» замість «ледь», «Інтелегентний мужчина, український інженер» – «мужчина» замість «чоловік», «Замовляю нам дві кави збудоражити уяву» – «збудоражити» замість «схвилювати», «І від радості зжимаю у кишені кулачок» – «зжимаю» замість «стискаю», «Північне море підкидує чайки/ Вниз і вгору, як тенісні шаріки» – «шаріки» замість «кульки», «З Новим роком і Рождеством!» – «Рождество» замість «Різдво», «Форточка закрыта целофановим кулком» – «форточка» замість «квартирка», «Походи у ларьок» – «ларьок» замість «магазинчик», «Так скучно плисти по течії» – «скучно» замість «нудно», «І знаю ціну світлої полоси» – «полоса» замість «смуга», «Давай виключим світло і будем мовчати» – «виключити» замість «вимкнути», «Холодною стала чайова кружка» – «кружка» замість «чашка», «В повітрі запах духів» – «духи» замість «парфуми», «Знімаю тапки, вдягаю тряпки» – «тапки» замість «капці», «тряпки» замість «ганчір'я», «Лондон, як на відкритці» – «відкритка» замість «листівка».

Ще однією характерною рисою є використання просторічної лексики: «То значить, ше біди в житті немає» – «ше» замість «ще», «І набагато тихше тече ріка» – «тихше» замість «тихіше», «Я дякую тобі за то, що я вмію» – «то» замість «те», «шо» замість «що», «Руку піднімаю, тіпа зупиняю» – «тіпа» замість «ніби», «Шоби швидко відкрили очі» – «шоби» замість «щоб».

Окрім того, у текстах часто використовуються жаргонізми, такі як «Були заганні в тупік», «Ти в цьому світі – випадковий чувак», «Мріяли зібрати наших пацанів на дачі», «На фотках ніс обгорілий».

Таким чином, в піснях гурту чітко відображені елементи сучасної мовної практики, що поєднують як традиційні, так і новітні мовні форми.

У піснях гурту «Скрябін» присутній суржик, який виконуючи важливу стилістичну функцію, надає композиціям особливого характеру, оригінальності та навіть привабливості. Наприклад, замість «ввечері» вживається «вечором» («Коли вечором я сьорбав із пакета

¹² Там же.

бульйон»), замість «вперше» – «перший раз» («Як я побачив перший раз свій дім»), замість «востаннє» – «останній раз» («Останній раз одягнеш форму і поплач останній раз»).

Також в текстах зустрічаються лексичні помилки. Замість «зачинена» використано «закрита» («Форточка закрита целофановим кульком»), хоча «закрити» використовують щодо певних предметів, таких як магазин або офіс, а «зачинити» – для дверей, вікон, квартир. У піснях присутнє неправильне вживання слова «пара» замість «кілька» («Ісландія далека має двісті вулканів, Рейк'явік, пару гейзерів і вічні льоди»). «Пара» може позначати кількість двох предметів як єдине ціле (наприклад, «пара шкарпеток»), але в контексті кількості використовувати «кілька» – «буду через кілька хвилин».

В піснях також зустрічається неправильне утворення наказового способу дієслів: «давай повернемось» замість «повернімось» («Давай повернемось у своє місто»), «давай послушаєм» замість «послухаймо» («Давай послушаєм старі касети»), «давай виключим» замість «вимкнімо» («Давай виключим світло і будемо мовчати»). Утворення наказового способу вимагає додавання суфікса -імо до основи дієслова: слухаймо, мовчімо, пишімо.

В пісні «Мам» порушено правило щодо звертання, використано «мам» замість «мамо» («Мам, ти мене вибач, що я став дорослим»). Виконавець також вживає прийменник «по», який у сучасній українській мові рідко застосовується: «Так скучно плисти по течії з ними» (по течії замість за течією), «А ти гуляєш з друзями по місту» (по місту замість містом). Прийменник «по» застосовують для позначення напрямку або мети дії: «піти по хліб», «по гриби».

Крім того, вжито неправильну форму найвищого ступеня порівняння: «самий перший» замість «найперший» («Наш найперший медляк»). Правильне утворення ступенів порівняння включає використання префікса «най-» або суфіксів «-іш», «-ш»: найбільший, найшвидший. відіграють важливу роль у формуванні культурної ідентичності, сприяючи збереженню та розвитку української мови в музичному просторі. Мова пісень гурту «Скрябін» вирізняється рядом мовних особливостей, які роблять їх творчість унікальною та легко впізнаваною. По-перше, у текстах часто зустрічаються неологізми, тобто нові слова, які з'являються в мові, зокрема в повсякденному вжитку. Вони додають сучасного звучання та підкреслюють зв'язок пісень із актуальними темами і технологіями. Крім того, спостерігається вживання росіянізмів, що є результатом впливу російської мови, зокрема в лексичних формах, таких як «бутилки» замість «пляшки» або «шаріки» замість «кульки», що свідчить про певну мовну інтерференцію.

Ще однією особливістю є застосування просторічної лексики та жаргонізмів, які надають текстам неформальності та відображають стиль спілкування певних соціальних груп. Це можна побачити на

приклади таких виразів, як «типа» замість «ніби», «ше» замість «ще», що є характерними для розмовної мови.

Також у піснях гурту зустрічаються помилки в утворенні форм дієслів, зокрема в наказовому способі. Наприклад, замість правильних форм «повернімось», «послухаймо» використовуються «повернемось» і «послухаєм». Подібні неточності часто зустрічаються в розмовній мові, що ще раз підкреслює неформальний характер текстів.

Не менш важливою мовною особливістю є порушення правил утворення ступенів порівняння прикметників. Замість стандартного «найперший» вживається «самий перший», що є типово помилковим для літературної мови, але цілком природним для розмовної. Ці мовні особливості надають пісням гурту «Скрябін» особливий індивідуальності, підкреслюючи їхній стиль, а також створюють певний емоційний зв'язок з аудиторією, яка може впізнавати в таких виразах себе та свою мовну культуру.

Використання літературної мови, діалектів, суржику, іншомовних запозичень та просторічної лексики створює унікальну стилістику кожного виконавця, що робить українську музику більш різноманітною та цікавою.

На прикладі гуртів «Один в каное» та «Антитіла» можна простежити різні підходи до мовної виразності. «Один в каное» відзначається багатством лексичних засобів, серед яких іншомовні запозичення, просторіччя, жаргонізми та навіть росіянізми, що створює особливу атмосферу їхніх пісень. Водночас гурт активно звертається до української літературної спадщини, що демонструє його зв'язок із національною культурою. Натомість «Антитіла» використовують більш стандартизовану українську мову з вкрапленнями англійських слів, що відповідає сучасним глобальним музичним тенденціям.

Значний вплив на мовну політику в музиці має суспільно-політична ситуація в Україні. Події останніх років, зокрема Революція Гідності та війна з Росією, стимулювали активний перехід багатьох гуртів на україномовний репертуар, що сприяє поширенню та популяризації української мови серед молоді та на міжнародній сцені.

Отже, мовні особливості сучасної української музики є відображенням регіональної ідентичності, культурних впливів та загальнонаціональних процесів. Подальші мовні експерименти, розширення україномовного контенту та звернення до традиційних мотивів сприятимуть зміцненню української музичної сцени та популяризації української мови у світі.

Мовні акценти сучасних українських гуртів є важливим аспектом, що відображає культурну ідентичність, мовну політику та соціальні зміни в Україні. Вони допомагають розвивати унікальність української музичної сцени, надаючи їй різноманіття завдяки використанню діалектів, суржику, запозичених елементів та неологізмів. Мовні експерименти, що спостерігаються у творчості таких гуртів, як «Один в каное»,

«Антитіла» і «Скрябін», створюють відчуття близькості до сучасної молодіжної культури та відповідають на виклики глобалізації.

Гурти активно експериментують з мовними формами, що сприяє популяризації української мови серед молоді, а також розширенню її впливу на міжнародну аудиторію. У піснях можна помітити використання різноманітних лексичних і граматичних елементів, таких як англіцизми, росіянізми, жаргонізми, просторічна лексика та сленг, що надають музичним творам сучасного звучання та роблять їх більш доступними для слухачів.

Мовні акценти в піснях цих гуртів часто відображають не лише регіональні особливості, але й глобальні тенденції, впливи різних культур та соціально-політичні процеси, що відбуваються в Україні. Зокрема, в період після Революції Гідності та війни з Росією, зміцнення української мови стало важливим елементом національної самоідентифікації, що також знайшло відображення в музиці.

У той же час, мовні помилки та стилістичні недоліки в піснях гуртів, як правило, не знижують їхнього мистецького рівня, а навпаки, додають автентичності та роблять творчість більш доступною і зрозумілою для широкої аудиторії. Ці особливості мають важливе значення в розвитку української музики, а також у процесі формування нової культурної ідентичності.

Таким чином, мовні акценти сучасних українських гуртів є відображенням не лише музичних експериментів, а й процесів соціокультурних змін, сприяючи збереженню та популяризації української мови та культури на міжнародній сцені.

ВИСНОВКИ

У дослідженні розглянуто вживання територіальних діалектизмів у піснях українських музичних виконавців та їх особливості. Можна з упевненістю сказати, що діалектизми посідають вагоме місце в лексиці сучасних пісень та їх музичних обробок.

Проаналізовано діалектизми, характерні відповідним наріччям, вживані у піснях співачки Аліни Паш та гуртів «ДахаБраха», «Rock-N», «Go-A», «The Dooh», «ДримбаДаДзига». Це чудова можливість побачити, чим живе українська мова сьогодні. З усього видно, що використання діалектизмів надає пісенним творам місцевого стилю та місцевого колориту. Також варто зазначити, що сучасні музиканти у своїх піснях звертаються не лише до якогось одного наріччя, а широко використовують лексику усіх діалектів, поширених на території України.

У даному дослідженні також було проаналізовано мову пісень трьох популярних українських гуртів: «Один в каное», «Антитіла» та «Скрябін». Кожен з них має свої мовні особливості, що відображають як загальноприйняті мовні норми, так і індивідуальні стилістичні прийоми.

Мова пісень гурту «Один в каное» характеризується поєднанням загальноновживаної лексики з окремими словами іншомовного походження, що підкреслює сучасний контекст їхньої творчості. Крім того, в їхніх текстах присутні елементи просторічної лексики, жаргонізмів, а також росіянізмів, що інколи додають специфічний колорит, характерний для певних соціальних груп. У деяких піснях можна також почути англійські слова, що є свідченням глобалізації і сучасних трендів в українському музичному середовищі.

Мова пісень гурту «Антитіла» вирізняється активним використанням української лексики, доповненої англомовними фразами та окремими словами іншомовного походження. Також в текстах широко застосовуються неологізми та молодіжні фрази, що додають пісням свіжості та енергійності. Присутність сленгу підкреслює їхню орієнтацію на молодіжну аудиторію та популярні культурні тенденції.

Гурт «Скрябін» у своїх піснях поєднує загальноновживану лексику з елементами неологізмів, росіянізмів (або українізованих русизмів), просторічною лексикою та жаргонізмами. Відзначається також використання суржику, що є характерним для багатьох пісень цього гурту, надаючи їхній музиці особливого звучання та емоційної насиченості. Мова пісень «Скрябіна» містить також деякі мовні особливості, що порушують літературні норми.

У піснях усіх трьох гуртів виявлено порушення граматичних норм української мови, зокрема у формах дієслів, узгодженні іменників з іншими частинами мови та утворенні ступенів порівняння прикметників. Так, у піснях гурту «Один в каное» зустрічаються помилки у формуванні дієслів, а в текстах «Скрябіна» спостерігається неправильне утворення наказового способу дієслів з використанням конструкцій на кшталт «давай». Також зустрічаються помилки в утворенні звертання, вживанні прийменника «по» замість «за» та порушення правил утворення ступенів порівняння прикметників, наприклад, «самий перший» замість «найперший».

Варто зазначити, що використання таких мовних форм, які відходять від літературних норм, не завжди сприймається негативно. Навпаки, в піснях гуртів «Один в каное», «Антитіла» і «Скрябін» це надає мовленню певної розмовної невимушеності, жвавості та експресивності. Помилки в граматиці, а також вживання сленгу, жаргонізмів та суржику роблять мову цих пісень особливою, живою та емоційною. Вони додають пісням народного колориту, наближають їх до слухача, створюючи відчуття близькості та щирості, що не завжди можна передати через формальну мову.

У результаті дослідження мовних особливостей пісень сучасної української музики сформульовано низку важливих висновків.

По-перше, українська пісенна творчість відіграє важливу роль у збереженні та розвитку мовної ідентичності. Використання літературної мови, діалектизмів, просторіччя, суржику, іншомовних запозичень та

авторських мовних інновацій відображає різноманітність мовного середовища України. Завдяки цьому музика стає не лише засобом художнього вираження, а й своєрідним мовним експериментом, що адаптує традиції до сучасних реалій.

По-друге, аналіз пісенного репертуару популярних українських гуртів та виконавців демонструє, що мовні засоби у музиці залежать від регіональних особливостей. Наприклад, гурт "ДахаБраха" активно використовує північне наріччя, що додає їхнім композиціям автентичного колориту. Аліна Паш та "Rock-N" інтегрують у свої пісні закарпатську говірку, підкреслюючи місцеву культурну специфіку, тоді як "Антитіла" і "Go-A" переважно дотримуються літературної мови, додаючи іншомовні запозичення та сучасний молодіжний сленг.

По-третє, значний вплив на мовну політику в музиці має суспільно-політична ситуація в Україні. Події останніх років, зокрема Революція Гідності та війна з Росією, стимулювали активний перехід багатьох виконавців на україномовний репертуар. Це сприяє поширенню української мови серед молоді та закріпленню її в сучасному музичному просторі. Багато гуртів використовують музику як інструмент для збереження культурної спадщини та популяризації української мови у світі.

По-четверте, мовні експерименти у пісенній творчості свідчать про динамічний розвиток української мови. Виконавці поєднують традиційні фольклорні мотиви з сучасними мовними тенденціями, що дозволяє створювати унікальні стилістичні рішення. Наприклад, поєднання електронної музики з етнічними текстами в піснях "Go-A" чи експериментальний етно-хаос "ДахаБраха" демонструють нові можливості для розвитку української мови в музиці.

Таким чином, діалекти, суржик, іншомовні запозичення та експерименти із сучасними формами мовлення в українській музиці не лише збагачують її стилістичне наповнення, а й сприяють популяризації української мови серед широкої аудиторії. Музика є потужним засобом збереження національної ідентичності, а також інструментом міжкультурної комунікації, що допомагає інтегрувати українську мову в глобальний простір.

АНОТАЦІЯ

У дослідженні проаналізовано мовні особливості пісень сучасної української музики як інструменту міжкультурної комунікації. Визначено, що сучасні виконавці активно використовують літературну мову, діалектизми, суржик, іншомовні запозичення та молодіжний сленг. Проблематика роботи полягає у визначенні впливу цих мовних елементів на формування національної ідентичності та популяризацію української мови. Досліджено, що територіальні діалекти збагачують музику, надаючи їй колориту та підкреслюючи культурну специфіку різних регіонів. Встановлено, що суспільно-політичні процеси сприяли

переходу багатьох гуртів на україномовний репертуар. Мовні експерименти у музиці відображають динамічний розвиток української мови та її адаптацію до сучасних комунікативних реалій. Використання традиційних фольклорних мотивів у поєднанні з новітніми стилями демонструє мовну гнучкість та інноваційність. Результати дослідження засвідчили, що музика є важливим засобом збереження та поширення української мови. Вона сприяє її популяризації серед молоді та міжнародної аудиторії. Отже, українська музика відіграє значну роль у збереженні мовної ідентичності та формуванні культурного простору.

Література

1. Хізова Ю. Словник літературознавчих термінів /Усі українські письменники. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2007. С. 379.
2. Художній стиль та його основні ознаки URL: http://grinch-home.at.ua/publ/suchasna_ukrajinska_literaturna_mova/stilistika/khudozhnij Stil_ta_jogo_osnovni_oznaki/58-1-0-224
3. Куриліна О. Стили мовлення/Українська мова та література. Довідник, тестові завдання. Повний повторюваний курс, підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання та державної підсумкової атестації. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О. В., 2019. С. 228.
4. Пономарів О. Стилiстика сучасної української мови. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2000, 3-тє видання. 246 с.
5. Мова українських пісень «Один в каное». URL: <https://vseosvita.ua/library/mova-ukrainskih-pisen-odin-v-kanoe-181210.html>
6. Один в каное. Тексти пісень. URL: <https://pisni.ua/odin-v-kanoye>
7. Нечволод Л. Сучасний словник іншомовних слів. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2011. 768 с
8. Антитіла. Тексти пісень. URL: <https://pisni.ua/antytila>
9. Скрябін – пісні і біографія. URL: <https://www.pisni.org.ua/persons/175.html>
10. Авраменко О. Закривати – відкривати чи інакше?/100 експрес-уроків української. Київ: КНИГОЛАВ, 2019. 192

Information about the author:

Zinchenko Olha Zinoviivna,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Theory

and History of State and Law

National Transport University

1 Mykhaila Omelianovycha-Pavlenka str., Kyiv, 01010, Ukraine